

TÜTÜN VE GÖĞÜS HASTALIKLARI

EDİTÖR
Dilek KARADOĞAN

© Copyright 2020

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-625-7275-04-0

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Kitap Adı

Tütün ve Göğüs Hastalıkları

Yayıncı Sertifika No

47518

Editör

Dilek KARADOĞAN

ORCID iD: 0000-0001-5321-3964

Baskı ve Cilt

Vadi Matbaacılık

Bisac Code

MED022000

Yayın Koordinatörü

Yasin DİLMEN

DOI

10.37609/akya.2223

UYARI

Bu üründe yer alan bilgiler sadece lisanslı tıbbi çalışanlar için kaynak olarak sunulmuştur. Herhangi bir konuda profesyonel tıbbi danışmanlık veya tıbbi tanı amacıyla kullanılmamalıdır. *Akademisyen Kitabevi* ve alıcı arasında herhangi bir şekilde doktor-hasta, terapist-hasta ve/veya başka bir sağlık sunum hizmeti ilişkisi oluşurmaz. Bu ürün profesyonel tıbbi kararların eşleniği veya yedeği değildir. *Akademisyen Kitabevi* ve bağlı şirketleri, yazarları, katılımcıları, partnerleri ve sponsorları ürün bilgilerine dayalı olarak yapılan bütün uygulamalardan doğan, insanlarda ve cihazlarda yaralanma ve/veya hasarlardan sorumlu değildir.

İlaçların veya başka kimyasalların reçete edildiği durumlarda, tavsiye edilen dozunu, ilacın uygulanacak süresi, yöntemi ve kontraendikasyonlarını belirlemek için, okuyucuya üretici tarafından her ilaca dair sunulan güncel ürün bilgisini kontrol etmesi tavsiye edilmektedir. Dozun ve hasta için en uygun tedavinin belirlenmesi, tedavi eden hekimin hastaya dair bilgi ve tecrübelerine dayanak oluşturması, hekimin kendi sorumluluğundadır.

Akademisyen Kitabevi, üçüncü bir taraf tarafından yapılan ürüne dair değişiklikler, tekrar paketlemeler ve özelleştirmelerden sorumlu değildir.

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖNSÖZ

Tütün kontrolü alanına yönelip bu alanda özgüleşmeye karar verdiğimden bu yana tütün ilişkili akciğer hastalıklarını konu alacak bir kitap projesinin hayalini kurmaktaydım. Çok emek gerektiren, çok iyi alt yapı ile yola çıkılması gereken ve her aşaması incelik isteyen bir süreç olacağının farkındaydım. Tam 1 yıl önce; Ekim 2019'da planlamalarına başladığım bu eser için her konu başlığına en uygun, o alanda özgün çalışmaları olan yazar araştırmalarının sonucunda, birbirinden değerli, gelecek vadeden 30 genç isim ile bu yolculuğa başladım. Uyum içerisinde çalıştığım, büyük titizlik ve özen göstererek bu hayalimin gerçekleşmesine katkı sağlayan tüm yazar dostlarıma sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Tütün ve Göğüs Hastalıkları adlı eserimizde tütün maruziyeti ve tütün ilişkili akciğer hastalıkları temel ve klinik bilimler yönünden tüm ayrıntıları ile incelenmiştir. Başta epidemiyolojik ve halk sağlığı bakışı ile tütün maruziyeti ele alınmış olup, nikotin bağımlılığı patofizyolojisi, hücrenel ve moleküler yönlerden tütünün etkileri, hastalıklar bazında ilişkisi incelenmiş, son olarak da tütün bağımlılığı tedavi yöntemlerine değinilmiştir. Kitabın birincil hedef kitlesi Göğüs Hastalıkları hekimleri olmakla beraber pek çok farklı branşa hitap edeceği düşünülmektedir.

Tütün maruziyetinin sağlığı tehdit eden etkilerine daha da dikkat çekmek ve Göğüs Hastalıkları alanına katkı sağlamak dileklerimizle...

Doç. Dr. Dilek KARADOĞAN

İÇİNDEKİLER

1. Bölüm	Tütün ve Epidemiyoloji	1
	Belma AKBABA BAĞCI	
2. Bölüm	Tütün Dumanı Maruziyeti Türleri.....	15
	Belma AKBABA BAĞCI Özgür ÖNAL	
3. Bölüm	Tütün ve Solunum Fizyolojisi, Nikotin Bağımlılık Mekanizmaları	31
	Egemen KAYA	
4. Bölüm	Tütün İlişkili Akciğer Hastalıklarının Patolojisi	49
	Emine BOZKURLAR	
5. Bölüm	Tütün ve Akciğer Hastalıkları Genetiği	61
	Bilge SARIKEPE	
6. Bölüm	Tütün ve Akciğer İmmünolojisi	71
	İlkay KOCA KALKAN	
7. Bölüm	Tütün ve Solunum Fonksiyon Testleri	87
	Özge AYDIN GÜÇLÜ	
8. Bölüm	Tütün ve Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı	97
	İrem ŞERİFOĞLU	
9. Bölüm	Tütün ve Astım İle Alerjik Akciğer Hastalıkları	105
	Vehbi AYHAN	
10. Bölüm	Tütün ve Bronşektazi.....	115
	Mustafa Asım DEMİRKOL	
11. Bölüm	Tütün ve Tüberküloz Dışı Akciğer Enfeksiyonları	121
	Aylin ÇAPRAZ Pınar YILDIZ GÜLHAN	

12. Bölüm Tütün ve COVID-19 ilişkisi	129
Fatma TOKGÖZ AKYIL	
13. Bölüm Tütün ve Tüberküloz.....	143
Pelin DURU ÇETİNKAYA	
14. Bölüm Tütün ve Akciğer Kanseri	149
Özgür BATUM	
15. Bölüm Akciğer Kanserinde Tütün ve Asbest.....	157
Zehra Nur TÖREYİN	
16. Bölüm Tütün ve Uyku Bozuklukları.....	163
Canan GÜNDÜZ GÜRKAN	
17. Bölüm Tütün ve Yoğun Bakım	169
Hüseyin ARIKAN	
18. Bölüm Tütün ve İnterstisyel Akciğer Hastalıkları	181
Celal SATICI	
19. Bölüm Tütün ve Pnömokonyozlar	187
Abdulsamet SANDAL	
20. Bölüm Tütün ve Pulmoner Vasküler Hastalıklar.....	197
Derya KOCAKAYA	
21. Bölüm Tütün ve Nadir Görülen Akciğer Hastalıkları	203
Ayca YÜKSEL	
22. Bölüm Tütün ve Pulmoner Rehabilitasyon	221
İpek CANDEMİR	
23. Bölüm Sigara ve Akciğer Nakli.....	229
Pervin KORKMAZ EKREN	
24. Bölüm Preoperatif Değerlendirmede Tütün Maruziyeti.....	239
Esma Seda AKALIN KARACA	
25. Bölüm Tütün ve Kadın Akciğer Hastalıkları	249
Feride MARIM	
26. Bölüm Tütün ve Çocuk Göğüs Hastalıkları.....	259
Nagehan EMİRALİOĞLU	

27. Bölüm Tütün ve Tütün Ürünleri Bağımlılığının Göğüs Cerrahisinde Kontrolü 271
Selçuk GÜRZ
28. Bölüm Tütün Kontrolünde Hemşirelerin Rolü 279
Selma ÇELİK
29. Bölüm Sigara İçen Hastaya Yaklaşım ve Psiko-Sosyal Destek ve Tedavi Programı 287
Ayşenur ALPER GÜRZ

YAZARLAR

Uzm. Dr. Belma AKBABA BAĞCI
SBÜ Yedikule Göğüs Hastalıkları ve Göğüs
Cerrahisi EAH
ORCID iD: 0000-0003-4039-4860

Dr. Öğr. Üyesi Özgür ÖNAL
Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp
Fakültesi Halk Sağlığı AD.
ORCID iD: 0000-0001-6514-2120

Dr. Öğr. Üyesi Egemen KAYA
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Tıp
Fakültesi Fizyoloji AD.
ORCID iD: 0000-0003-0466-7294

Dr. Öğr. Üyesi Emine BOZKURLAR
Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi
Patoloji AD.
ORCID iD: 0000-0002-1034-9236

Uzm. Dr. Bilge SARIKEPE
Adana Şehir Eğitim ve Araştırma Hastanesi
Tıbbi Genetik
ORCID iD: 0000-0003-3358-042X

Uzm. Dr. İlkyay KOCA KALKAN
Ankara Atatürk Göğüs Hastalıkları ve
Göğüs Cerrahisi Eğitim ve Araştırma
Hastanesi, İmmünoloji ve Alerji Hastalıkları
Bölümü
ORCID iD: 0000-0002-9788-1056

Uzm. Dr. Özge AYDIN GÜÇLÜ
Bursa Uludağ Üniversitesi, Tıp Fakültesi
Göğüs Hastalıkları AD.
ORCID iD: 0000-0003-1005-3205

Uzm. Dr. İrem ŞERİFOĞLU
Ankara Şehir Hastanesi, Göğüs Hastalıkları
Bölümü
ORCID iD: 0000-0001-8623-6054

Uzm. Dr. Vehbi AYHAN
İmmunoloji ve Alerji Hastalıkları, Yedikule
Göğüs Hastalıkları ve Göğüs Cerrahisi EAH
ORCID iD: 0000-0002-5178-0663

Uzm. Dr. Mustafa Asım DEMİRKOL
S.B.Ü Gaziosmanpaşa Eğitim ve Araştırma
Hastanesi, Göğüs Hastalıkları Bölümü
ORCID iD: 0000-0001-6490-447X

Dr. Öğr. Üyesi Aylin ÇAPRAZ
Amasya Üniversitesi Tıp Fakültesi
Sabuncuoğlu Şerefeddin EAH Göğüs
Hastalıkları AD.
ORCID iD: 0000-0002-9195-7398

Doç. Dr. Pinar YILDIZ GÜLHAN
Düzce Üniversitesi Tıp Fakültesi Göğüs
Hastalıkları AD.
ORCID iD: 0000-0002-5347-2365

Uzm. Dr. Fatma TOKGÖZ AKYIL

Yedikule Göğüs Hastalıkları ve Göğüs Cerrahisi Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Göğüs Hastalıkları Bölümü,
ORCID iD: 0000-0002-3793-9834

Uzm. Dr. Pelin DURU ÇETİNKAYA

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Adana Şehir Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Göğüs Hastalıkları Bölümü
ORCID iD: 0000-0002-4428-8590

Uzm. Dr. Özgür BATUM

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Dr. Suat Seren Göğüs Hastalıkları Bölümü
ORCID iD: 0000-0002-8353-3421

Uzm. Dr. Zehra Nur TÖREYİN

Göğüs Hastalıkları ve Meslek Hastalıkları Uzmanı, Adana Şehir Hastanesi Meslek Hastalıkları Bölümü
ORCID iD: 0000-0001-9535-5207

Doç. Dr. Canan GÜNDÜZ GÜRKAN

Sağlık Bakanlığı Süreyyapaşa Göğüs Hastalıkları ve Göğüs Cerrahisi Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Göğüs Hastalıkları Bölümü
ORCID iD: 0000-0002-4746-529X

Uzm. Dr. Hüseyin ARIKAN

Yüzüncü Yıl Üniversitesi Dursun Odabaş Tıp Merkezi İç Hastalıkları Yoğun Bakım Bölümü
ORCID iD: 0000-0001-8837-2527

Uzm. Dr. Celal SATICI

S.B.Ü Gaziosmanpaşa Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Göğüs Hastalıkları Bölümü
ORCID iD: 0000-0002-5457-9551

Uzm. Dr. Abdulsamet SANDAL

T.C. Sağlık Bakanlığı Ankara Mesleki ve Çevresel Hastalıklar Hastanesi İş ve Meslek Hastalıkları Birimi
ORCID iD: 0000-0002-9718-7769

Dr. Öğr. Üyesi Derya KOCAKAYA

Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Göğüs Hastalıkları ve Yoğun Bakım AD.
ORCID iD: 0000-0003-2910-6813

Uzm. Dr. Aycan YÜKSEL

Ufuk Üniversitesi Tıp Fakültesi, Göğüs Hastalıkları AD.
ORCID iD: 0000-0003-0183-6232

Doç. Dr. İpek CANDEMİR

TC Sağlık Bakanlığı Atatürk Göğüs Hastalıkları ve Göğüs Cerrahisi SUAM
ORCID iD: 0000-0002-9877-3516

Doç. Dr. Pervin KORKMAZ EKREN

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Göğüs Hastalıkları AD.
ORCID iD: 0000-0002-6913-9970

Uzm. Dr. Esmâ Seda AKALIN KARACA

Yedikule Göğüs Hastalıkları ve Göğüs Cerrahisi Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Göğüs Hastalıkları Bölümü
ORCID iD: 0000-0002-9512-9223

Dr. Öğr. Üyesi Feride MARIM

Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Göğüs Hastalıkları AD.
ORCID iD: 0000-0002-5677-7842

Doç. Dr. Nagehan EMİRALİOĞLU

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Göğüs Hastalıkları AD.
ORCID iD: 0000-0002-1405-8401

Dr. Öğr. Üyesi Selçuk GÜRZ

*Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi
Göğüs Cerrahisi AD.
ORCID iD: 0000-0003-4584-4840*

Dr. Öğr Gör. Selma ÇELİK

*Yeditepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Hemşirelik Bölümü
ORCID iD: 0000-0001-9132-2651*

Uzm. Dr. Ayşenur ALPER GÜRZ

*T.C. Sağlık Bakanlığı Samsun İl Sağlık
Müdürlüğü
ORCID iD: 0000-0001-9551-1759*